

D'una carta a un pregó

25 anys d'ASTRID 21

L'avenç de la civilització té diverses autories. Sí que hi ha el progrés de la ciència i la tecnologia, però també un treball social, a les trinxeres de primera línia, disposat a la creació de noves realitats. Antoine de Saint-Exupéry diu que «cada progrés ens ha empès una mica més, i som veritablement uns emigrants que encara no han fundat la seva pàtria». Aquest progrés existeix, tant artificant territoris com sectors determinats de la societat. Fundant noves pàtries, doncs. Per exemple, ASTRID 21 de Girona i Comarques, ara que ja té 25 anys.

JORDI DALMAU > TEXT

MIQUEL BATALLER > FOTOS

Amb la senzillesa d'una carta al director d'*El Punt* comença la construcció d'una realitat gironina, ara celebrada. El dia 11 d'abril de 1989 el diari publica una carta signada per M. Lluïsa Ferrer, que, com a mare d'un nen amb síndrome de Down, fa una convocatòria a les famílies amb la mateixa problemàtica, que fins aleshores s'havia d'assumir a l'àmbit estrictament familiar. Comença una lluita a favor de sumar —de multiplicar, més ben dit— esforços necessaris: «No volem que les experiències positives quedin reduïdes a petits cercles familiars sinó que arribin a totes aquelles persones que se sentin vinculades al tema de la síndrome de Down». Hi ha, a la carta, tot el simbolisme de la col·locació d'una prime-

ra pedra. La carta, a més, s'adreça a unes 70 famílies. A la primera reunió de la futura associació n'hi assisteixen 42 representants. El primer local d'acolliment és Creu Roja Joventut, de Girona, aleshores presidida per Josep Cristòfol. Ja queden clars els objectius de l'associació: sensibilitzar la societat, fer costat a les famílies, millorar la qualitat de vida dels fills fins a la seva integració a la vida educativa i social, crear serveis. El nom de l'associació és ASTRID 21, format així: AS, per associació; TRI, per trisomia (tres cromò-

Els usuaris de la Fundació ASTRID 21 són afectats de síndrome de Down (48 %) i de discapacitat intel·lectual (52 %)

>> **ASTRID 21 genera, també, un voluntariat de tots colors.**

somes en el parell 21); la D és inicial de Down, el científic de la descoberta.

L'associació ASTRID 21 passa després a residir a l'avinguda Hispanitat, per cessió de Benestar Social, i ara definitivament, amb construcció pròpia, al carrer de Riera de Mus, 1, cantonada

MARC MARTÍ - DIARI DE GIRONA

>> «I encara arribarem més lluny si la societat ens dóna l'ocasió de demostrar el que podem fer, si valora les nostres aptituds.»

riu Cardener. L'any 1992 es va constituir en fundació privada. M. Lluïsa Ferrer, presidenta durant tots aquests 25 anys, va rebre la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya l'any 2010.

L'actual presidenta, Pilar Albareda, fa observar que ASTRID 21 té ampliat el seu acolliment perquè també rep nois i noies amb discapacitat intel·lectual; precisament ara, aquests últims són el 52 % dels usuaris, mentre que els afectats de síndrome de Down són un 48 %. En total la Fundació atén unes 150 persones, procedents de Girona i comarques.

Fundació ASTRID 21 es gestiona amb un patronat i una direcció que comprèn dues àrees: l'econòmica i la tècnica. L'equip responsable està format per 15 persones. Des del seu naixement l'àrea econòmica ha hagut de treballar intensament per complir els objectius socials; a les dificultats s'hi ha afegit aquests últims anys la crueltat de la crisi econòmica. La presidenta ho subratlla: «Com que som una minoria desfavorida som els que patim

més les retallades». Però l'àrea tècnica, tot remant contracorrent, està desplegant una activitat sòlida que li dóna un excel·lent prestigi. Educació i integració en són el fonament.

Un cicle educatiu

Sota l'empara d'ASTRID 21, el cicle proposat és el següent: fins a dos anys d'edat es facilita una «estimulació primerenca». Mentrestant els pares ja reben un suport moral. Després els nens entren a una llar d'infants, sempre amb assessorament tècnic. A continuació assisteixen a una escola, la que els pertoca —no pas escola especial— amb la necessària observació de la Fundació i del Departament d'Ensenyament. Continuant, ve l'ESO, i aquí és on la

Fundació intervé més activament perquè és ja l'edat en què els nois i noies es diferencien més dels seus companys. Finalitzats els estudis d'ESO, entra el programa estrella d'ASTRID 21. S'ofereixen cursos de formació ocupacional, formació en recerca de feina, formació d'adults i un servei de teràpia ocupacional. Dintre l'àmbit de servei laboral ordinari, per exemple, el programa «Connecta» imparteix cursos de preparació laboral, de duració variable segons l'alumnat. La directora general de la Fundació, Sandra Fernández, explica que ASTRID 21 realitza un treball de prospecció a determinades empreses per fer-les arribar al convenciment d'oferir un lloc de treball a les persones que acaben un curs; és qüestió de desenvol·lar sensibilitats: en un any es poden realitzar unes 100 prospeccions, intents d'aquesta mena. L'any passat es varen obtenir 11 contractes laborals. És una etapa difícil per ella mateixa, i agreujada per la crisi econòmica. S'imparteix un curs que és pioner a les comarques gironines, el d'auxiliar administratiu

«No volem que les experiències positives quedin reduïdes a petits cercles familiars»

Síndrome de Down

El metge britànic John Langdon Down va descobrir, el 1866, una anomalia congènita provocada per l'aparició d'un cromosoma de més en el parell número 21 a cada cèl·lula de la persona afectada. En honor seu s'identifica com a síndrome de Down. El científic francès Jérôme Lejeune va continuar estudis, l'any 1958, referents al tema. Però es continuen sense saber les causes de l'anomalia.

En la història de la síndrome de Down, Catalunya hi té una aportació notable. Jeroni de Moragas (1901-1965), metge i pedagog, obre el primer consultori de l'especialitat infantil a l'Estat espanyol. Un altre pas endavant, al vessant social, és la mentalització del tracte quotidià amb les persones afectades. Un gran comunicador social, Josep M. Espinàs, escriu l'any 1966 un article a *Cavall Fort* (n. 53): «Els nens que sempre seran nens». Hi introdueix una reflexió social a l'època de les paraules impropres per parlar de la síndrome de Down. I l'aportació d'Espinàs és definitiva quan el 1986 publica *El teu nom és Olga*, un llibre de cartes a la seva filla amb síndrome de Down. El llibre és una crida a mirar amb ulls de normalitat, i és el portic d'un nou concepte social. Així és entès, igualment, a l'hora de la seva difusió per Europa, perquè el llibre és traduït a sis llengües, té 36 edicions i és radiat per la BBC de Londres.

Els primers 25 anys

Tot aquest impuls associatiu, innovador i admirat, ha tingut motiu d'eclosió, de proclamar ben fort que el progrés continua amunt. I des del punt i seguit dels 25 anys d'existència, ASTRID 21 de Girona i Comarques ha celebrat que el futur ja és obert. En el replà de la celebració hi va haver un dinar dels nois i noies usuaris amb els directius, i presidit per l'alcalde de Girona; també un espectacle de dansa dels nois i noies al Teatre Municipal, amb la Coral Geriona; un sopar benèfic amb persones amigues i simpatitzants. I l'acte més emblemàtic va ser la lectura del pregó de Fires 2014, per invitació de l'Ajuntament de Girona. El lector del pregó va ser Xavier Bataller i Ferrer, que va dir: «Em sento feliç de poder llegir el pregó en nom dels meus companys de la Fundació ASTRID 21, aquí al balcó de l'Ajuntament. I encara arribarem més lluny si la societat ens dóna l'ocasió de demostrar el que podem fer, si valora les nostres aptituds». La Coral Geriona, també convidada, va cantar «Alegria», peça ben expressiva d'aquella ocasió ciutadana d'haver estat presents a un acte de reconeixement i alhora de goig entranyable.

La mare Història diu que si no se sabés mirar enrere, per aprendre-hi, no es podria caminar endavant per progressar. La Fundació ASTRID 21 de Girona i Comarques ensenya aquesta retrospectiva d'un camí que s'havia de marcar. Li escau aquell poema estimulador de Joan Teixidor: «Em retrobo seguint els viarans de sempre / on s'aboquen els anys i els somnis impossibles. / Vaig resseguint l'escorça dels arbres que no cauen. // Si passo comptes penso que no he viscut en va, / alguna cosa queda per als altres que vindran».

Jordi Dalmau és escriptor.

adaptat, un curs reglat, oficial, amb titulació del Departament d'Ensenyament, que constitueix un dels nobles orgulls de la inserció laboral.

Un projecte també innovador és el «Pis amic». Els nois i noies, a una certa edat, pensen en la seva vida independent, que els pot representar una inserció plena a la societat. El «Pis amic» pot donar acolliment a dos nois o noies de la Fundació i a dos estudiants de la UdG. Els primers anys de l'experiència

>> *Nois i noies d'ASTRID 21 capacitats per a la dansa.*

són favorables, i s'observen millores en les habilitats domèstiques i adquisició de confiança i autoestima.

S'imparteix un curs d'auxiliar administratiu adaptat, que és pioner a les comarques gironines